

Ազգ

18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2016 ՈՒՐԱԹ 43(5443)

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

Պահպանողական բյուջե՝ «անվանգութայան բարձրներով»

Ազգային ժողովն այս Եւրոպական Կարգի վերջին օրը, վարչապետ Կարեն Կարապետյանի բացակայությամբ, որը մասնակցել է ԵՏՄ վարչապետների հավաքին, սկսել է քննարկել 2017 թվականի բյուջեի նախագիծը: Այսօր հրավիրված արտահերթ նիստում նախագծի քննարկումը կարողանալի: Ըստ բյուջեն ներկայացնող ֆինանսների նախարար Վարդան Արամյանի՝ եկող տարվա բյուջեային եկամուսներն առավելաբար հարկային մուտքերից են ձեռնարկվելու: Բյուջեի եկամտային մասը կազմելու է 1 տրիլիոն 210 մլրդ դրամ, ծախսերը՝ 1 տրիլիոն 360 մլրդ դրամ, ԴՆԱ-ի աճը 3,2 տոկոս է նախատեսված: Պետական դաշինքը, որ այս տարվա վերջին կազմելու է 5 մլրդ 849 մլն դոլար, եկող տարի զգալիորեն հասելու է 6 մլրդ դոլարի սահմանը, սակայն, ըստ Արամյանի, մենք դաշինքային փոսից դուրս ենք գալու, քանի որ մեր դաշինքը միջազգային չափանիշային գնահատականներով միջին ծանրությունից բաց ավելի նվազ դաշինք է, բյուջեում էլ արտաքին քաղաքականության համոզիչ «անվանգութայան բարձրներ» են ներառված, այնպիսի զառիվային պահպանողական բյուջե է նախագծված, որ անկախիստեստի վիճակներ չեն կարող լինել: Մ.Խ.

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Նամակ Ամերիկայից

Տասը տարվա ընդմիջումից հետո այս անգամ Ամերիկյան զստ որոշումներ փոխված: Առաջինն այն զարմուկ փոփոխությունը ավստրալիացիներն էին. դրանք այժմ մեծ մասամբ ձաղրակալան են, նաեւ գերմանական: Դա ամերիկայի վկայությունն է այն բանի, որ աշխարհի դեռեւս ամենաառողջ սննդամթերքն ունեցողի համբավ վայելող այս հզոր երկիրը լուրջ, շատ լուրջ սննդամթերք խնդիրներ ունի: Ծաղրանական ամեն ինչի, առաջին հերթին ավստրալիացիների նկատմամբ իր ծայրահեղ խանդոտ վերաբերմունքով ինձ նախադաս ծանոթ Ամերիկայից այժմ ոչինչ չի մնացել կարծես. ամենուր «Տոյոսաները», «Նիսաններն» ու «Հոնդաներն» են վիսում: Գետնաբար ամենահեշտ էր Ռոնալդ Թրամփի համար ընտրադաշինքում օգտագործել այս, հետագայում գործազրկության խնդիրը, որի մեկ այլ բացասական արտադրությունն է ամերիկյան Hoover մակնիշի փոքրիկների եւ սննդամթերք այլ աղբյուրների վերջին գործարանը օրերս փակվեց Մ. Նահանգներում, քանի որ ընկերության ամբողջ արդյունաբերությունն այժմ սեղափոխվել է Մեքսիկա եւ Նոսկոնտի Զինամասան: Կառնիսալ ներդրումների իսկական արտահոսք երկրում միլիոնավոր աշխատատեղերի կորուստի ծանր հետևանքներով:

Աչի գարնող երկրորդ բանը հեռուստատեսությունից մեզ արդեն ծանոթ բողոքի ցույցերն ու միջոցառումներն էին: Հեռուստատեսության բողոքներին վարժ հայաստանցու աչքերիս ավելի անսովոր սակայն այն էր, որ ո՛չ Բոսոնում եւ ո՛չ էլ Նյու Յորքում չեստա որեւէ բողոքավորի, որի բռնած զստանի կամ ցուցաստիսակի վրա գրված լինեւ Յիլարի Զլինթոնի անունը: Նրանք Յիլարիի կողմնակիցները, առավել եւս երդվալ երկրագունքներ չէին, այլ՝ Թրամփի ու խեղձ հակառակորդները: «Թրամփը մեր նախագահը չէ»: սա՛ էր միայն նրանց մասնավոր ֆաշիստ, ռասիստ, կնասյաց, կու-կլոսֆ-կլանական եւ այլ բնորոշումներով հագեցած (միայն անհատական եւ բացակայում)...

Աչխառու երրորդ նորությունն ինձ համար ամերիկացիների կլանվածությունն էր ֆալսեպոստալի կլանվածությունում, ռադիոյով եւ, ինձ նման տղազի մամուլի երկրագործի գոհունակություն զգալու փաստ՝ թերթերով: Սովորաբար ֆալսեպոստալի լրատվության համոզիչ ընդգծված անտարբերությամբ հասկանալի միջին ամերիկացին ամբողջովին եւ ամենուր աչին ու ակնզը սրած էր դառնում դեմոկրատիկ նորությունները: Երեւի արդեն հասկացել է, որ եթե ինձը չզբաղվի ֆալսեպոստալից, ապա ֆալսեպոստալից կզբաղվի իրենով: Նրան այժմ հետաքրքրում է յուրաքանչյուր լուր եւ մեկնաբանություն՝ ովքե՛ր են մաս կազմելու Թրամփի վարչախմբին, ի՞նչ մարդիկ են դրանք, ի՞նչ կանխատեսումներ կան գործազրկության դեմ դաշինքի, կրթության, առողջական առաջնությունների, տրանսպորտի աստիճանում, բայց մասնավոր՝ Թրամփը իրականացնելու է համադաշնային միջոցներ անօրինական ետգաղթյալների դեմ, կառուցելու է Մեքսիկայի հետ իր երկրի 1000 կիլոմետրանոց սահմանի դաշնակապը, ձմեռելու է սեւամորթ ազգաբնակչության ընդլուծումները...

Մեկ խոսքով՝ սովորաբար ինձնավստի, relax-ը մաքսոզ ամերիկացին այս օրերին դարձել է մտախոհ վաղվա օրվա հանդեմ: Ըստ երեւոյթին զգում է, որ Մ. Նահանգներն այլեւս չի լինի այնպես, ինչպես սասանայակ առաջ: ՎԿՐԱՅ ԼԿԵՏԻՔՅԱՆ Բոսոն-Նյու Յորք

Վիզեն Սարգսյան. «Զգույ՛ց խոսեմ»

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Շատ վստահավոր եմ համարում, երբ մե՛նք, ընդունելով ինչ-որ մեկի ամօրհնի հարսացումը՝ ակնկալում ենք նրանից ավելի վճարում, դրամով լեզվիսնացնելով ամօրհնի հարսացումը: Եթե մե՛նք այդքան սկզբումային ենք, ղեկ էր դաշինքում յուրաքանչյուր գողացված կողմերը հետ բերելու համար, եւ երբ հետ բերեմք՝ ձեզ հետ միասին զսնեմք ձիւս Ծախսելու ձեւը: Բայց երբ ստում ենք՝ ով շատ է կերել, նա թող շատ վճարի, դա ի՞նչ ֆալսեպոստալից չէ, եւ ես դրան դեմ եմ: Ես կողմ եմ նրան, որ մե՛նք սահմաններ դաշնակիր

միասնական չափի տուր»: Այս եւ մի քանի այլ ուսագրավ մեքերի հեղինակը դաշնակառույցային նախարար Վիզեն Սարգսյանն է, դրանք նա աւել է երեք օր խորհրդարանում բուռն քննարկված «ՀՀ դաշնակառույցային ժամանակ զինծառայողների կյանքին եւ առողջությանը դաշնակառույցային վնասների հատկանշան մասին» եւ հարակից օրենքների փաթեթի վերաբերյալ իր եզրափակիչ ելույթի ընթացքում:

⇒ 2

Բունդեսբաղի բանաձեւը՝ Թուրքիայի կոկորդին

Անկարայում ԳԴՏ ապագա նախագահ Ծայնմայերին սառն են ընդունել

ԱՆԱՐԻՏ ՀՈՎԱՏԵՓՅԱՆ

Գերմանիայի արտգործնախարար Ֆրանկ Վայսեր Ծայնմայերին երեք-չորս օր անց երբ 15-ին Անկարայում սառն են ընդունել. օդանավակայանում լիմուզինի փոխարեն ավտոբուս է սրամարդել բարձրաստիճանի հյուրին, թուրք դաշնակազմից էլ նախընտ-

րել է թանկ գնահատել ժամանակը՝ օդանավակայան գնալու փոխարեն բարձրաստիճան հյուրին դիմավորել իր առանձնասենյակում: Ծաբաթներ եւ արդեն, ինչ Ծայնմայերը ժամանակ էր ծախսում հեռախոսով դաշնակառույցային ծախսերը, ինչ Ծայնմայերը ծախսում էր իր կողմից Թուրքիայից կատարվող ճանապարհորդությունը՝ հրապարակված չճանաչելու «հանձնառությունը», ավելի մոտեցրելով 13-ին կանխել էր

Սամբուլի հյուղաստանում հայտնաբերված Դեռեդենի սիմֆոնիկի «Արեւ»-ը, բայց Թուրքիայից որեւէ զգացական՝ դրական ազդանշան չէր մտնարվում: Սա Ծայնմայերի առաջին այցն էր Թուրքիա՝ այդ երկրում ձախտողված իշխանափոխությունից հետո: Այն, որ այցը երկար չէր նախադասարարվել, վկայում են գերմանացի մեր գործընկերները: ⇒ 7

Ասոս Մելինյան. «Ակադեմիան ազգային արժեք է, որը ոչ եւս են ստեղծել, ոչ էլ այսօրվա կառավարությունը»

Հայաստանում եկե՛ք է արդյոք ակադեմիական գիտության վերջը: Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ինստիտուտները 1990-ական թվականներից վերածվեցին ՊՈԱԿ-ների: ՊՈԱԿ-ների վերացման վերաբերյալ ներկա կառավարության վերաբերմունքը հայտնի է: Սակայն գիտնականները կարծում են, որ այն, ինչ վերաբերում է նախարարություններին կամ դեմոկրատիկ կառույցներին կից ՊՈԱԿ-ներին, գիտության դեմքում նույն վերաբերմունքն արդարացված չէ: Մտախոհություններ կան նաեւ գիտական աստիճան ունեցողներին հավելվածներով զրկելու սրամարդկավածության եւ մի քանի այլ նորամուծությունների հանդեմ, որոնք գիտության աստիճանում մտախոհ է իրականացնել նոր կառավարությունը: Օրերս ԳԱԱ դաշնությունը ինստիտուտի գիտական խորհուրդն իր անհամաձայնությունն էր հայտնել այն առաջարկին, որով վերացվում է գիտական աստիճանագործման երկաստիճան համակարգը՝ վերածելով այն միաստիճանի: Այդպիսի որոշումն, ըստ խորհրդի, անցրելի կորուստներ կբերի գիտությանը, մասնավորապես՝ հայազգի գիտությանը: Գիտությունը թերեւս է այն հիմնավորումը, որ Եվրասիական միությունում՝ երկաստիճան գիտաստիճանագործման համակարգի առկայության դառնալով դա նաեւ տարբեր խնդիրներ կառաջացնի Հայաստանի համար, այդ թվում՝ վկայականների փոխանցման հարցում (երկաստիճան համակարգը գործում նաեւ Եվրոպայի առաջատար երկրներում՝ Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Շվեյցարիայում եւ այլն): ՀՀ ԳԱԱ դաշնության ինստիտուտի սնտեմ, ակադեմիկոս Ասոս Մելինյանի հետ մեր գրույցը վերաբերում է այս օրերին ակադեմիական գիտնականների քառում սիրող մտախոհություններին

- Պարոն Մելինյան, ի՞նչն է հասկալու անհանգստացում ակադեմիական գիտնականների: - Խորհրդային տարիներին ստեղծվեց գիտությունների ակադեմիան դաշնակառույցային թե՛ միասին, 1943 թվականին, եւ դաշնությունը, ազգը այդ ազգային արժեքի կարին ունեին: Հետխորհրդային քառում այդ վիճակը միայն փոխվեւ, քանի որ ակադեմիան իր բազմաթիվ ինստիտուտներով սղատարկում էր ողջ Խորհրդային Միության գիտությունը, մասնավորապես՝ ճգնաժամ գիտությունները: Երբ կալերը կսրվեցին նախկին խորհրդային, ներկայիս անկախ դաշնությունների հետ, այլեւս Հայաստանը նման քառայություն չէր կարող թույլ տալ իրեն: Եթե չեն սխալվում՝ 6-8 հազար աշխատող ունեւ միայն ակադեմիան, իսկ ողջ Հայաստանում 20 հազարից ավելի գիտաշխատողներ կային: Բնականաբար կրճատման միջոցով գնալիք: Դա արվում էր փոխ առ փոխ: ⇒ 10

Թուրքիան հրաժեշտ է տալիս օրինականությանը

է2 4

«Երկրաշարժի» ռուսամետոցները

է2 Ա

Հայոց ցեղասպանության թեման ավելի քան մեկ-դարյա ամերիկյան մամուլի ...

է2 6

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶՍՏՅԱԼ

Գեորգյե, ԱՄՆ

Խորհրդային կայսրության անկումից հետո թվով Երկրի մեծ մասը...

Նաև Սիրիայում: Ավելին, որոշ ֆալսիֆիկացիաներ Եվրոպայում...

դիմանալ չի կարող: Նախասահմանադրության փոփոխում...

փայլ կառավարական լրատվամիջոցները: Նրան մեղադրեցին «սահաբեկիչներին...

Մարգրեթի մեծակերտ ֆունկցիոնալիզմը: Ամերիկայի դեմոկրատիայի...

Թուրքիան հրաժեշտ է ասլիս օրինականությանը

Յոթնամյա տեղի սարիներ միջազգային ֆալսիֆիկացիան...

Յոթնամյա տեղի սարիներ միջազգային ֆալսիֆիկացիան խնդիր էր սահմանափակել...

Սարել ժողովրդավարության ել ճնշումների միջոց: Եվրոպայում...

որոշ ֆալսիֆիկացիաների ճակատագրերի նկատմամբ, որոնք կառավարական...

հայերիս զորակցությունը ֆրեդին: Ինչո՞ւ ֆուրդերն աջակցելու են մեր...

Թարգմ. Ն. ՕՐՈՒՆԿՅԱՆԸ Armenian Mirror-Spectator

ԱՐԱՍ ՍԱՖԱՐՅԱԼ

Քաղաքական վերլուծաբան, բանասիրական գիտությունների թեկնածու

Այս օրի Ղազախստանը կնժի իր անկախության 25-ամյակը: Քառորդ դարը ոչ մեծ ժամանակահատված է եւ երբեմն թվում է, թե այսօրվա Ղազախստանը կարող էր լինել ավելի լավ: Հոռետեսներն այդպես կասեն, բայց ամենից մասնագիտ, ով այստեղ ապրում է, թեկուզ մեկ անգամ մտածել է այն մասին, որ ամեն ինչ կարող էր լինել եւ ավելի վա: Օրինակներն ավելի քան բավական են: Թերեւս, գլխավոր նախագիծը, որ նվիրվել է երկրին անկախության եւ իր առաջնորդի կողմից, նոր ֆաղափ է, որ կառուցվել է ռեկորդային ժամանակահատվածում եւ իրականում դարձել է ձգողության կենտրոն: Ասանան մեծադեմ էլ ընթացիկ իր աշխարհագրական դիրքի դասառնով՝ դեռ ժամանակահատվածում, իր մեջ միավորելով ոչ միայն իդեալական սրանադորային հար, այլեւ այդ սարածի ֆաղափաշխության ներուժը: Ընդամենը ոչ լրիվ 20 տարում ֆաղափ բնակչությունը գերազանցեց մեկ միլիոնի սահմանագիծը: Տնտեսադեմ Ասանան վաղուց արդեն բյուջեային փողերի դասով սազող է: Քաղաքականադեմ դազախստանյան նոր մայրաքաղաքը սովորեց ոչ միայն առաջացնել բողեական հրձվանք, այլ նաեւ լուրջ հարգանք: Եվ որ ամենակարեւորն է, Ասանան դարձավ Ղազախստանի, իբրեւ ինքնուրույն համաշխարհային թատերաբեմում անկախ խաղացողի հոմանիչ:

Մյուս տեսանկյունը միջազգային իմիջոց է: Այստեղ էլ Ղազախստանը հաջողություններ ունի: Այժմ այն ոչ միայն հարթակ է հեղինակավոր համաժողովների եւ զազաթաժողովների անցկացման համար, ինչպէս օրինակ ԵԱՀԿ երկրների, այլ նաեւ վասակավոր խաղաբար, եթե հիշենք, օրինակ, Իրանի եւ Սիրիայի հարցերով բանակցությունների մի քանի ռաունդները, որոնք անցել են այդ երկրի սարածում: Համաշխարհային համբավով դեռ ժամանակահատվածի հաստատում հանդիսացող դախնեդասակը դարձավ վերջերս Ղազախստանի ընտրություններ իբրեւ ՄԱԿ-ի Անվանագրության խորհրդի ոչ մեծական անդամ: Իհարկէ, նման նվաճումները բուն ֆաղափաշխութեան կարող են թվալ ոչ այնքան կարեւոր: Չէ՞ որ յուրաքանչյուրը ելակետ ունի ինքն իրեն՝ ինչ էլ ինձ համար փոխվել այս 25 տարում: Եվ դասնությունն ունի սրան դասասխան: Սկսենք ամե-

Ղազախստանի հանրադեռությունը 25 տարեկան է

նահիմնական բաներից՝ հենքային տնտեսական ցուցանիշներից, որոնցով սկզբունքորեն գնահատվում է դեռության կենսունակությունը, նշանակում է նաեւ այդ դեռության ֆաղափաշխութեան կենսականադակը: 1992թ. երկրում հիդերադեռվում էր, որն անցնում էր 2500 տղոսի սահմանը: 1993թ. այդ ցուցանիշը իջավ արդեն մինչեւ 60 տղոսի, ինչը, միեւնույն է, չափազանց աս էր: 2000թ. իշխանություններին, շնորհիվ հավասարակշռված դրամավարկային ֆաղափաշխության, հաջողվեց սամձել այդ ցուցանիշը մինչեւ 9.8 տղոսի: Այսօր կառավարության կարեւոր սոցիալ-տնտեսական խնդիրը երկրի նախագահ Նուրուլթան Նազարբաեւը ձեակերտել է իբրեւ արժեգրկման սամձում 6-8 տղոսի միջակայքում: Միթէ՞ սա տարեռություն է: Ներքին համախառն արդյունքի հեռ մոտավորադեմ նույն իրավիճակն է: 1993թ. այդ ցուցանիշը կազմում էր -9.2՝ 2013թ. 6 տղոս: Եի՞ ինչ է՝ կյանքի դայմանները այսօր էլ ամենադարը չեն, բայց ինչ կզսնվեն մարդիկ, ովքեր այսօր դեռության աստիճ ուժը կվիճարկեն, հիշելով հազվագյուտ արդանքի համար կիրումեռանոց հերթերի անցած ժամանակները: Տնտեսության ավանդական ճյուղերին՝ գյուղատնտեսությանը, նավթարդյունահանմանը եւ այլն, այս տարիներին ավելացան վերամշակումը, շինարարու-

թյունը: Սեփական նոու-հաունտեր հայտնվեցին նույնիսկ այնդիսի ոլորտներում, ինչդիսին են օրինակ IT-տեխնոլոգիաները եւ կադը: Իհարկէ, ոչ մեկը չի էլ ասում, թե Ղազախստանն արդեն ճադդոնիայի կամ Հարավային Կորեայի մակարդակին է հասել, բայց համաձայնեմ, որ այդ երկրներն էլ սաղը տարում չեն գազաթնակեցին հասել: Առանձին արժե հիշել իրական առաջադեմը բարձր տեղնոլոգիաներում: Առաջին անգամ «Բայկոնուր» հրթիռակայանի հիմնման դաիից դազախստանյան մասնագեները ձեռնամուխ եղան աշխատանքի սարային հարթակներում: Այդ երկրի ֆաղափաշխութեւ, կրթություն սանալով, այժմ աշխատելու են ամբողջ աշխարհին հայտնի հրթիռակայանի ուղիղ սրուն: Եվս մեկ հավակնոտ նախագիծ է ուրանի արդյունաբերական մշակման զարգացումը: Ղազախստանը ծրագրում է կառուցել միջուկային ցիկլի ողջ շրթան, այլ ոչ միայն արդյունահանել եւ վաճառել արժեքավոր մետաղը: Մյուս կողմից, սոցիալական ցուցանիշները ոչ միայն չոր վիճակագրություն են, այլեւ իրական փաստեր: Առեւտրազարմանային կենտրոնների առատությունը եւ դազախստանցիների նախադասվությունների տեղաշարժումը շուկաներում թափառելուց (իբրեց դասական դասկերացմամբ) մինչեւ բարձրած սայլակները սուդերմարկեներում, չէ՞ որ

նույնդեմ ոչ միայն ժամանակի հրամայականն են, այլեւ եկամուտների՝ կենսականադակի հեռ հարաբերակցության լակմուսի թուղթը: Ուրիշ բան, որ այդ նույն դարակների վրա առատություն է, ընդ որում ոչ միայն արատահմանյան արդանքների, որոնց տեղ հասցնելու շրթան բավական դարը է՝ վաճառեցիդեցիդ, այլեւ հայրենական արատրամի: Ղարգունակ հաջից մինչեւ լոկոմոշիվներ, որոնք արդեն մի քանի տարի է հավակում են Ղազախստանում: Ընդ որում գնորդների ընտրությունը հաձախ «Made in Kazakhstan» արատրամի օգին է: Եվ դեմ է խոսովանել, որ ռեդեմիտների տարիները վաղուց անցյալում են եւ այդ դասառնով սուդերմարկեցի յուրաքանչյուր գնորդ ազատ է վաճառել, թե ում արատրության կաթն է ցանկանում գնել: Նույնը վերաբերում է ավելի բարդ մեխանիզմներին, օրինակ ավտոմեքենաներին: Գիտե՞մ արդոք, որ վիճակագրության համաձայն այսօր յուրաքանչյուր երրորդ դազախստանցի գնում է հայրենական արատրամի ավտոմեքենա: Այո՞, դա վարկավորման շնորհիվ է, ավելի ճիշտ արտոնյալ փոխառությունների համակարգի՝ հասուկ այդ մակնիշների համար: Բայց չէ՞ որ վարկերը բանկերում տալիս են ցանկացած նոդասակի համար: Ղազախստանը 25 տարում թեւ չդարձավ հեղինակավոր G20-ի անդամ, բայց բոլորը, ով մտնում է այդ միավորման մեջ գիտեն, որ կա այդդիսի դեռություն: Իսկ այդ դեռությունը վաղուց հայտնի է իբրեւ ամենաառաջավորը Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանում: Այդ դեռության առաջնորդ Նուրուլթան Նազարբաեւն անձամբ է գծել ժամանակակից Ղազախստանի համակարգը: Սկսած առաջին փողերի մեքաղումից հիդերադեռվում եւ գործադրության սարատափեցնող մակարդակ ունեցող անհայտ տնտեսության մեջ, մինչեւ ՄԱԿ-ի Անվանագրության խորհրդի ոչ մեծական անդամ եւ աշխարհում առաջին դեռություն, որը կամավոր հրաժարվեց միջուկային զեմից: Մինչեւ հիմա բարեփոխումները, որոնցով մտածում է Ղազախստանի նախագահը, առաջ են անցնում ժամանակից եւ արդիական կլիմեն 20 տարի հեռ էլ, ինչպէս արդիական է, օրինակ, Եվրասիական տնտեսական միության մասին զաղափարը:

⇒ 1 Վարչադեմ Բինալի Յիլդիրիմն ու նախագահ Էրդողանն ամենայն հավանակառությամբ իրենց շուտափոյթ համաձայնություն էին հայտնել՝ նկատի առնելով այն հանգամանքը, որ ԳԴՀ-ում իշխող կոալիցիան՝ Բիսոնյա-դեմոկրատական Բիսոնյա-սոցիալական միությունն ու սոցիալ դեմոկրատական կոալիցիությունը երկրի նախագահի դասնում 2017-ին առաջադրում է Շթայնմայերի թեկնածությունը: այցի նախօրեին տեղեկությունը հաստատվեց: Երկրի նախագահ Էրդողանի հեռ գրույցը, որի մասին ի դեմո նախօրեմ չէր էլ հաղորդվում, 2 ժամ է տեւել: Եթե հաշվի առնենք, որ նրանք հաղորդակցվում են թարգմանչի օգնությամբ, ադա բուն գրույցը մեկ ժամ է տեւել, որ դասվիրակության անդամների բառադասարով ներկայացվում է որդեմ՝ «մեղ շրթանակում մեքերի ինտենսիվ, կենտրոնացված փոխանակություն» դժվար հարցերի շուրջ»: Գերմանական մամուլը իրազեկում է, թե վիճելի հարցերի շուրջ գրույցն, ըստ երեւույթին, չի փոփոխել նրանց կոտ դիրորոտումը, քանի որ արարողակարգի կարեւոր մաս հանդիսացող լուսանկարում էլ ընդգծվում է՝ 2

Բունդեթադի բանաձեւը՝ Թուրքիայի կոկորդին

դասոնասարների չմեքեցող, սաղը հայացներ են: Թուրքիայի արտործնախարար Սեվրուք Չավուտոլուի հեռ հանդիդումն էլ հաձելի չի եղել, երկու հասոնասարների համատեղ մամուլի տասկիսին լրագրողների աշից չի վրիդել այն հանգամանքը, որ տարեր խնդիրների վերաբերյալ անհամաձայնությունը նույնիսկ նրանց դեմերի վրա է արտահայտվել: Չավուտոլու-Շթայնմայեր հանդիդումն աշի է ընկել առանձնահատուկ լարվածությամբ: ԳԴՀ արտործնախարարը չի մոռացել Գերմանիայի հասարակության դասանջը ներկայացնել՝ դասադարեւ զանգվածային ձերբակալությունները Թուրքիայում, հասկադեմ լրատմանից նկատմամբ անհանդուրժողականությունը, ինչին Չավուտոլուն դասախանել է, թե Գերմանիան դարձել է ահաբեկիչների՝ Բրաբալ PKK-ի եւ «հոգեկան հիվանդ» ֆարգիլ Ֆեթուլլահ Գյուլեմի կողմնակիցների համար կեցավայր: Թուրքիան արդեն որերորդ անգամ ընդգծում է, թե գյուլեմական արժաման է մեղադրում

ֆաղափական հեղաշրջման փորձի՝ դուրեչի համար, իսկ Գերմանիային էլ հիշեցնում, թե բավարար թիկունք չի եղել իրեն՝ խոշովության դժվարին, դասական դաիին: Չավուտոլուն մեղադրեւ է նաեւ գերմանական լրատմանից ների աշխատանքից՝ Թուրքիայի դասկերն ոչ այնքան աղավաղելու, որքան բացասական ներկայացնելու համար: Նա չի մոռացել նաեւ այդ մամուլի՝ Հայոց ցեղասոդանության ճանաչման հանդեմ հասկադեմ ընդգծված, հեռտողական լուսաբանման արդյունքի՝ Բունդեթադում հունիսի 2-ի ճանաչման մասին հիշատակելու ու բանաձեւը ֆնադաշեւը՝ հոյս հայտնելով, թե գերմանաթուրական հարաբերությունները շուտով նորից «հին ու բարի ժամանակների» հուն կմսնեն: Թեւ արդեն կանցել էր վերելի կուսակցական շրթանակներից լրատվական արատեռում կա, թե 2017-ին նա նույն դասոնի հավանական թեկնածու է, իսկ Շթայնմայերը՝ դասնային նախագահ, եւ երկուսն էլ ոչ մնայն հունիսի 2-ին Հայոց ցեղասոդանության բանաձեւի

բաց փեարկության ժամանակ խուսափեցին միսից, այլեւ դրանից հեռ կառավարության խոսնակի բերանով հայտարարեցին, թե բանաձեւը կառավարության համար իրավական դասարդի ուժ չունի, այդուհանդերձ Թուրքիան չի մեռում, որ Բունդեթադը՝ ասել է, թե Գերմանիայի օրենսդիր կամ ավելի ճիշտ՝ գերմանացի ժողովուրդը, ընդունելով իր բաժին դասական դասախանասկությունը, նույն մեղադրող չի ուզում մնալ: «Հին ու բարի ժամանակներն» անդարձ դասնություն են, եթե հիշենք նաեւ, որ 2015-ի ադրիլի 23-ին նախագահ Գաուֆն իր երկրի համար ուրվազծեց ճանադարից, արատանեց Բաղը՝ փրկելով ադադա տերունդներին՝ գլխահակ ադրելու երկյուղից: Երբ բոլոր հոյսերը մարում են, թուրքերն իրենք իրենց սիրտ տալու համար երբեմնեռենմ հայտարարում են, թե ԳԴՀ սահմանադրական դասարանում բանաձեւի առնչությամբ մի քանի բողոք կա: Ինչպէս մեք գերմանացի գործընկերները, այնդեմ էլ մեմք ադաշեղեկասկության վրա ժամանակ չենք ուզում վասնել:

Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության 89-րդ Ընդհանուր ժողովը կայացավ Միացեալ Նահանգներու Նիւ Եորք քաղաքում մեծ, 27-30 հոկտեմբերին: Ընդհանուր այս ժողովին եւ անոր յարակից ձեռնարկներուն իրենց մասնակցութիւնը բերին բազմահարիւր անդամներ, միութեան Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկաներու, Եւրոպայի եւ Միջին Արեւելքի մասնաճիւղերէն, դասգումարներ, դեկավարութիւն, բարերարներ, նուիրատուներ եւ բարեկամներ: Անոնց շարքին նկատարեցիք էր մեծ թիւով արհեստավար տիքսասարդներու, միջազգային ճանաչուած սիրացած աստղերու եւ Հայաստանի զարգացման ի նպաստը խառնատեսակի միջոցներ իրագործող գործարարներու ներկայութիւնը, որոնք իրենց մասնակցութիւնը բերին խորհրդակցութեանց եւ հեռանկարային ֆնանսական տեսլանքներով:

«Համընդհանուր Հայ Ազգ» բնաբանը, որ հիմքը կը կազմէր Ընդհանուր ժողովին եւ անոր յարակից խորհրդակցական համընդհանրութեան ու ծրագրային ֆնանսական տեսլանքները, իր մէջ կը խնայէր Հայաստան, Արցախ, Սփիւռք, Հայ եկեղեցի, մէկ համընդհանուր ազգ հասկացողութիւնը: Նաեւ հայութեան համաձայնակցական դիրքը եւ կեցողը, որոնք մեծ ներուժ կը կազմեն: Միութեան առաջադրանքն է համախումբ ճիշդ եւ յարկադրութիւնները արդիւնատուութեամբ օգտագործել ի նպաստ հայ ազգի եւ հայրենիքի զարգացման եւ բարգաւաճումին, որ բնականաբար կը յանգնէ մեծ ազգային իմաստութեան ու ժողովրդային: Այս առթիւ կազմակերպուած նախաձեռնութիւնները նպաստէ օգնելու գնահատել իրենց անհատական իրագործումներով հայրենիքին համաձայնակցական վարկը բարձրացնող անհատներ, յասկարելու անոնց օրինակով խանդավառելու եւ գործի մղելու համար երիտասարդ սերունդը: Անոնք նաեւ կը ջնջէին հայրենիք, Արցախ, սփիւռք սահմանագծումները, Մէկ Համընդհանուր Ազգ գաղափարաբանութեամբ:

Հանգրուանային կարեւորութիւնը ներկայացնող 89-րդ այս Ընդհանուր ժողովը նաեւ յաստիք տալով փայլ ստացաւ, անոր զուգահեռ, ՀԲԸՄ-ի հիմնադրութեան 110-րդ տարեդարձին առթիւ կազմակերպուած փառաշունչ ձեռնարկներով: Ուրբաթ 27 հոկտեմբերի երեկոյեան «Հոգիս» գեղարուեստական փայլուն համայնքով, Նորի հայրդէտայց զանազանիներու եւ թուրքի երիտասարդներու մասնակցութեամբ, 70 հոգինոց խումբով մը, Նիւ Եորքի «Սիքս Սենթ» սրահին մէջ, դեկավարութեամբ Փաթիք Մալախեանի, իսկ Եւրոպայի 29 հոկտեմբերի երեկոյեան կալա-ժառանգորդներով, Սենտըթըրնի կեդրոնը զսնունդով «Եղ ի՞նչ Լինելու Սենթըր» գեղատեսիլ դահլիճին մէջ:

ՀԲԸՄ-ի 89-րդ Ընդհանուր ժողովը

Ընդհանուր ժողովը կայացաւ Նիւ Եորքի «Հարվորս Գլաբ»-ի սրահին մէջ: Նախքան ասեմական ընթացիկ գործընթացը, նախագահ Պերճ Սեդրակեան իր բացման եւ բարեգալուստի խօսքին մէջ ամփոփեց նախորդ երկու օրերուն տեղի ունեցած

հանդիպումներու ընթացքին կատարուած ֆնանսական տեսլանքներու ոգին եւ հեռանկարային բնոյթը, միութեան ազգային շարժման արթնանքները իրենց արդարեւ ստանալով կողմնորոշումներով: Ան մասնաւորապէս միութեան գործունէութեան ընդարձակուող ծիրը, համընդհանուր կարիքներու հասնելու անհրաժեշտութիւնը եւ համադրաստիքան միութեան միջոցներ արդարեւ որոշակաբար կոչ ուղղելով միութեան օգնականներուն իրենց սեղական համայնքային գործունէութիւններուն մէջ ներդրելու ինքնաբերական բարեկամութեամբ, նախադասութիւնը սալով ազգային ընդհանրական նպաստակցութեան եւ հայրենիքի զարգացման ուղղուած ծրագրներու:

ՀԲԸՄ-ի 89-րդ Ընդհանուր ժողովը եւ 110-ամեակի տոնակատարութիւնները Նիւ Եորքի մէջ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 89-ՐԴ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ ԿԱՅԱՑԱՒ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԵՋ 27-29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2016-ԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԵԼՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐՈՒՄ՝ ՀԱՄԱԶԿԱՆ ՈՒՄԵՐՈՎ ՀԱՅ ԱԶԳԻ ՀԱՍՆԵՂՎԱՆՔԱԿԱՆ ԲԱՐԻՔԻՆ ՀԱՍԱՐ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ՀԱՆՁՆԱԴՈՒԹԵԱՄ

Ժողովը ապա վաւերացուց միութեան երկամեայ գործունէութիւններու եւ նիւթական իրավիճակի տեղեկագիրները, որոնք տեղի ունեցան Կեդրոնական վարչական ժողովի իրենց ժամանակաշրջանը անհամարներու վերլուծութիւնը եւ նոր անդամներու ընտրութիւնը: Կեդրոնական վարչութեան միացաւ երկու նոր անդամներ, յանձնիւմ էրիք Բարաթեանի եւ Արմէն Սարգիսեանի:

Ընթացումներու Ժողովի բանաձեւումները, որոնք վերահաստեցին Միութեան յանձնառութիւնը, գործելու ի նպաստ Հայաստանի զարգացման, անոր սերս գործակցութիւնը եւ աջակցութիւնը Հայ եկեղեցիին եւ Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնին, նաեւ զնահատելու եւ երախտագիտութիւնը հանդէպ իր նուիրատուներուն եւ անդամակցութեան:

Կեդրոնական վարչական ժողովի նորընտիր անդամներէն Երիք Բարաթեան փոխդեկավարն է Զայնաբեկի Լուս Անճելըսի համալսարանի Տեղապետ Մարկեան Բեկլազիսեանի դորոջ մարտնչական հիւանդութեանց մասնագիտութեան բաժնի եւ ասեմականային եւ ներքին հիւանդութեանց դարմանական բաժնի մասնաճիւղին: Բարաթեան ծանօթ է նաեւ որդէ ֆիլմարտադրիչ եւ համադեկավարը «Survival Pictures» ընկերութեան, որուն միջոցաւ իրկանացաւ Հայոց ցեղասպանութեան անդրադարձող «The Promise» («խոսումը») օրագրակարը: Արմէն Սարգիսեան հիմնադրելու նախագահն է Լոնսոնի Eurasia House International միջազգային կազմակերպութեան, որ խորհրդատուական եւ կազմակերպչական աջակցութիւն կը ընձեռնէ ճարտարարուեստական, ֆալաֆական եւ բարձրագոյն կրթութեան զարգացման ծրագրներու եւ համագործակցական նախաձեռնութիւններուն, Լոնսոնի, Միացեալ Նահանգներու եւ Ռուսիոյ մէջ: Ան վարած է Հայաստանի վարչապետի դասընթացը

1996-1997 եւ հիմնադիրն է Արեւմտեայ մեջ առաջին հայկական դեսպանատան Լոնսոնի մէջ, 1991-ին: Ան մէկէ ակտիւ անգամներ վարած է Միացեալ Թագաւորութեան մէջ Հայաստանի դեսպանի դասընթացը:

Ընդհանուր ժողովի երկրորդ նիստին ներկայ գտնուեցան Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, ՍԱԿ-ի Հայաստանի դեսպան Զօհրապ Մնացականեան, Միացեալ Նահանգներու մէջ Հայաստանի դեսպան Գրիգոր Յովհաննիսեան, Ամերիկայի Արեւելեան եւ Արեւմտեան թեմերու առաջնորդներ՝ Խաժակ արք. Պարսամեան եւ Յովնան արք. Տէրեան:

Ընդհանուր ժողովին ուղղուած իր դասգումար մէջ նախագահ Պերճ Սեդրակեան ոգե-

մունք ազգավարութեան ծիրէն ներս, ՀԲԸՄ-ը որդէս միատուր եւ համակարգող կազմակերպութիւն, գործակցական կաղեր մեակէ այլ կազմակերպութիւններու եւ հիմնարկերու հետ, զօրացնելով իր գործունէութեան անդամներու ցանցը, ամրապնդելով իր մարդուրը եւ ընդլայնելով իր կարելիութիւնները: Այս ուղղութեամբ ան մէկ է խորացնել իր սերակցութիւնը Հայ եկեղեցիին հետ, գործակցական կաղեր ստեղծել ներազգային կազմակերպութիւններու հետ: Միջազգային գեանի վրայ նոյնպէս կարելու է, որ Միութիւնը բազմակողմանի գործակցութիւններ զարգացնէ, ստեղծելու համար հաւասարակշռուած համակարգ մը, որ կրնայ արդարեւ կրնայ նաեւ նպաստակցել իր հեռահատ նպատակներու իրագործումը, ի օգտին հայ իմաստութեան

թիւնը կրկին անգամ դրուաւելու առիթին համար: Ան մեծց, թէ Միութեան ակտիւ անդամներու գործունէութիւնը բարեկարգուած է ազգաւոր եւ եկեղեցաւոր արգասալի իրագործումներով: Ան ըսաւ, թէ Միութեան հիմնադիր Պօղոս Նուրար փառային եւ երախտաբան անդամներու նուիրումով ու ջանքերով զօրացած այս կազմակերպութիւնը իր բարեգործութիւնները սփռած է ընդհանուր հայ ազգի կեանքին մէջ եւ այսօր հաւասար իր կոչումին՝ կը շարունակէ իր առաքելութիւնը, 110-ամեայ վասակով: Ան ակտիւ, թէ Բարեգործական միեւ տղած է ազգային կեանքի համալսականներու կեդրոնը, ընդառաջած է ժամանակի դասաւարտներուն, աշխարհի սարածին հաստատուած իր կառոյցներուն մի-

Պերճ եւ Վերա Սեդրակեաններ, Վաչէ եւ Թամար Մանուկեաններու հետ, Հ.Բ.Ը.Մ.ի 110-ամեակի Կալաիք երեկոյթին:

կոչեց Միութեան 110 տարին նախապատու իրագործումները եւ յարգեց միացեալ ուժերով իրագործելի զօրեղ ապագայի իր տեսլականը: Ան ըսաւ, թէ այսօր, ՀԲԸՄ-ը դաստիարակէ կրկին անգամ վստահութեամբ ընդառաջելու համընդհանուր հայ ազգի կարիքներուն, երբ, ակտիւ անդամներ, հայութիւնը կը դիմագրաւէ իրեն ներկայացող անախարհութեան քաղաքական եւ միաժամանակ, իր դէմ ցցուող լքացոյց սպառնալիքներ: Հայաստանի սնտեսական խոցելի իրարութեան, սարածաբանային ֆալաֆական սիրող կայուններուն եւ սփիւռքի ընդհանրապէս անհաղորդ վերաբերումին դիմաց, մեծ ջանք կը զետեղուի մնալ: Կարելի չէ Հայաստանը եւ սփիւռքը տեսնել իրարմէ անկախ: Կենսունակ հայրենիքի եւ ներգրաւուած գործունէայ սփիւռք, էաղիք իրարմէ կախեալ, մէկ անխափան անբողոքութիւն կը կազմեն: Այս իրականութիւններուն լոյսին տակ, անհրաժեշտ է որ ՀԲԸՄ-ը վերանայ իր նախադասութիւնները, որոշելու համար, թէ ուր մէկ է կեդրոնացնել իր ճիգերը եւ կարելիութիւնները: Ան նաեւ մէկ է յասակացնել, թէ ինչպէս միմի կ'ընկնէ իր դերի եւ գործունէութեան արդիւնատուութիւնը, ի օգտին հայ ազգի բարգաւաճման:

Նախագահը նաեւ շեշտեց, թէ անհրաժեշտ է, որ ազգային այս

ջոցաւ սասար հանդիսանալով մեր ժողովուրդին, ծառայելով հայ ժողովուրդի համախմբան, նուիրուելով սերունդներու դաստիարակութեան եւ ծառայելով ազգային եւ եկեղեցական կեանքի ցենցման: Ան ընդգծեց, թէ Բարեգործական միեւ տղած է Մայր հայրենիքի կողմին, սասարած է եկեղեցույ միութեան վերահաստատման ուղղուած Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի ջանքերուն եւ զօրակից եղած է ու նպաստած անոր առաքելութեան արգասաւորման: Իր խօսքի ամառքին, Վեհափառը զնահատեց նախագահ Պերճ Սեդրակեանի ազգին մասուցած աստուածահաճոյ ծառայութիւնները եւ Ս. Էջմիածնի դայժանութեան բերած բացառիկ անուրը, անոր եւ սփիւռք Վերա Սեդրակեանին նուիրելով «Աստուծոս Ս. Աջմիածնի» ինչպէս եւ հայրապետական օրագրերը:

Այս առթիւ Ընդհանուր ժողովին յղած իր շնորհակատութեան մէջ, Սփիւռքի նախարարուի Հրանտէ Զակարեան կը ըսէ՝ «...Ընդհանրապէս կը յայտնեն Հայկական բարեգործական ընդհանուր միութեան 22,000 անդամներուն՝ որոնք ջանքերուն, անմտացող նուիրումին, անսրտուն ու լուռ աշխատանքին, իմանալու մին շնորհաւ կը գործեն, կը զարգանան եւ կը հզօրանան ՀԲԸՄ-ի հովանիին տակ գործող աշխարհասփիւռ կառոյցները ... Այսօր ձեր յայնաժամ ծրագրերը կեանքի կոչելով դուր կը վերահաստատէ ձեր հաստատութիւնը ՀԲԸՄ-ի առաքելութեան, մեցուկ ըլլալով հայուն ու Հայրենիքին ... Իրապէս, դուր փայլուն կեդրով կրագործէ ձեր կառոյցին առջեւ դրուած խնդիրները՝ հայկական դաստիարակութեան կերտման մարտահրաւիրներու եւ հայութեան միջազգային դիրքերու ամրապնդման ուղղութեամբ ... Մեծարոյց դարձնուած Վերա Սեդրակեան, դուր ՀԲԸՄ-ը դարձուցած է ազգային արժէք, եւ վստահ եմ, որ դուր կը շարունակէ «յայնաժամ ծառայող» ի անոր առաքելութիւնը:»

Ընդհանուր ժողովի յարակից ձեռնարկներ

Հինգշաբթի 27 հոկտեմբերին, Միութեան ընդհանուր ժողովի յարակից գործունեություններու շարքը սկսաւ միութեան Նիւ Եորքի կեդրոնէն ներս, ամբողջ օրուան ընթացքին տեղի ունեցած դաստիարակչական համադիմումներով: Կեդրոնական վարչութեան անդամներ եւ դաստիարակչութեան ծանօթութիւններ փոխանցեցին ներկայացուցիչներուն, Միութեան շարքեր գործունեություններու բնոյթին եւ նպատակներուն մասին: Տեղի ունեցան յատուկ խորհրդակցական հանդիմումներ, ընդհանուր հաղորդակցութեան եւ լայն շրջանակները իրագրելու մասին խնդիրներուն շուրջ, զորացնելու համար միութեան աշխարհասարած կառոյցներու կապերը իրարու հետ: Օրուան աւարտին, Երիտասարդ արհեստավարներու խումբերը նոյնպէս հանդիմութեան, սերտելու համար հետագայ գործունեություններու կարելիութիւններ, իրենց շրջանակները աշխուժացնելու ձգտեցին:

Ուրբաթ 28 հոկտեմբերին, Նիւ Եորքի «Harold Pratt House»-ի մէջ տեղի ունեցան աշխույժ ֆինանսական, որոնք կեդրոնացան ՀԲԸՄ-ի գործունեություններու ծիրի ընդարձակման շուրջ: Համաշխարհայինական (global) հասկացողութեամբ գործելով Միութիւնը յառաջ մղելու մասին խօսք առաւ Կեդրոնական վարչական ժողովի անդամ Նուրիյա Աֆէճեան: Համաշխարհայինական հասկացողութիւնը, որով ՀԲԸՄ-ի միութեան ծիրին հիմնական տեսլականը եւ առաքելութեան բնոյթը, կը մեկնի այն իրականութենէն, որ այսօր իրապատեմտեալ իր կարելիություններով, ձեռք բերած յաջողություններով, իրագործումներով, իր անձին եւ հայկականութեան սահմաններէն անդին, ընդհանրական կեօք կը ներկայացնէ: Միութիւնը կրնայ իբր հարթակ ծառայել, համարելու եւ հունաւորելու համար այդ ուժականութիւնը: Անհրաժեշտ է, որ ազգային այս նոր շարժումներուն ծիրէն ներս, ՀԲԸՄ-ը որդի միւստրուքի եւ համակարգող կազմակերպութիւն, գործակցական կապեր մակերայն կազմակերպութիւններու եւ հիմնարկներու հետ, զօրացնելով իր գործունեությունները, ամրապնդելով իր մարդկային եւ ընդլայնելով իր միւսական կարելիությունները, աղաւթի վրայ համար հայ ազգի կայուն աղաւթը:

Առանձին խումբեր օրուան ընթացքին ֆինանսական միութեան հիմնական գործունեությունները, առաջարկելով գաղափարներ, որոնք օգտակար լինան ընդհանուր կայունութեան, ազգային իմաստութեան, կրթութեան եւ մարդասիրական ծառայություններու մարզերուն մէջ հետագայ ծրագիրներու մշակման: Կեդրոնական վարչական ժողովի անդամ Արամ Յարութեան անփոփոխ առանձին խումբերու հանդիմումներուն արդիւն-

ները: Սեդա Նազարեան շահեկան ելոյթ մը ունեցաւ միութեան նիւսական կարելիություններու ընդլայնման կարելիութեան եւ անոր սարահող միջնորդումներուն մասին: Ան ներկայեցրեց իր անձնական փորձառութենէն բխող օրինակներով եւ մասնաւորեալ բարեարութեան միջոցաւ կազմակերպութեան եւ անոր անդամակցութեան եւ համակիրներու լայն ցանցին առնչուելու հոգեկան բարարութիւնը:

Օրուան աւարտին տեղի ունեցաւ կլոբ սեղանի ֆինանսական, Հայաստանի մէջ մարդկային իրաւանց միւսին շուրջ: Չորոքը վարեց արհեստավար լրագրող Լարա Սեդրակեան, որ հիմնադիրն է News Deeply լրատվական ծրագրին: ձեռնարկը կազմակերպուած էր մարդկային իրաւանց հսկող Human Rights Watch կազմակերպութեան մասնակցութեամբ: Ձեւուցարարները խօսեցան Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունեցող մարդկային իրաւանց խնդիրներու շուրջ, ծանրանալով տունէն ներս բնութեան արարներու, կանանց իրաւանցներու, առողջապահական սարահող ծառայություններու եւ ընկերային-սնտեսական արդարութեան աղաւթի միւսներուն շուրջ: Չորոքին մասնակցեցան Կիրակի Կոկիա, Սարգայի իրաւանց Հարաւային Կովկասի սնտէն, Շիլա Փայլան, Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Միջազգային ռադիաստեանի դաստիարակչական եւ համալսարան երգիչ, յորմոռ Սեւր Թանգեան:

«ՏՈՒՄ» գեղարուեստական ելոյթ

Ուրբաթ երեկոյեան, Նիւ Եորքի «Միթի Սենթըր» սահին մէջ, գեղարուեստական աննախընթաց եւ անդրանիկ հանոյթով հանդէս եկան Նորի Հայրոգեաց սան եւ Թումո սեղծագործ ճարարարութեան կերպար 70 դասարաններ, ներկայացնելով իրենց սաղանդը, երաժշտական, դարային, կրկեսային եւ ճարարագիտական մարզերու մէջ: Համոյթը, որուն ղեկավարն էր Փաթրիկ Մալաթեան, խորհրդանշական գեղեցիկ կասարումներով դասարանացուց հայ ժողովուրդի դասարանացուց հողովոյթը, դրսեւորելով հայրենիք սիրելի շարժման հիմնականութիւնը: ձեռնարկին ներկայ էին Նիւ Եորքի եւ շրջակայի հայ համայնքէն հոծ բազմութիւն մը, աւելի քան 1200 հոգի:

Հ.Բ.Ը.Մ-ի 110-ամեակի Կալա շահանդէս

Շաբաթ երեկոյի շահանդէսը տեղի ունեցաւ «Ճեգ էթ Լինկոլն Սենթըր» սահին ներս, 500 հրաւիրելու մասնակցութեամբ: Իրարայաջորդ դասարաններու շահանդէսական հոսով եւ հանդիմարներ Քիմ Պարսազեանի, Անի Մանուկեանի եւ Սարգիս Ետեպեանի կողմէ դարբերական ելոյթներով ներկայեցրեց ծանօթացան ու խանդավառութեան միութեան դասարանացուց, անցեալի իրագործումներով եւ աղաւթային ուղղուած յուսալի փայլուն հե-

ռանկարներով, յանձնառու գործարար երիտասարդութեան մասնակցութեամբ: Այս առթիւ մեծարուեստաւ եւ գնահատուցան իրենց յաջողութիւններով հայութեան վարկը բարձրացնող եւ անոր ճանաչումին սարահող անձեր: Ամերիկեան Ենգ երաժշտութեան յայտնի եւ մեծազոյն արտադրիչներէն Ընոռ Աւագեան, արուեստագէտ եւ արծաթեղէններու նախագծող Մայրլ Արամ, գործարար Նիկոլ Գուլաճեան եւ ՄԱԿ-ի Միջազգային Ոճարգաց տեանի դաստիարակչական մարդկային իրաւանց իրաւարգար Շիլա Փայլան:

Նախագահ Պեր Սեդրակեանի անձը, Միութեան հանդէտ իր ամբողջական նուիրումը, 40 տարիներ Կեդրոնական վարչական ժողովի իր ծառայությունը եւ 14 տարիներու անխոնջ նախագահութեան շրջանը բնորոշող հաճելի անակակալ մըն էր տեսեղի, որ կը համարէր իր հարազատներու եւ իրեն աշխատակից Կեդրոնական վարչական ժողովի անդամներու մտերմ վկայությունները: Տեսեղիին անդիմար, վարչականներ թէ. Լետն Նազարեան եւ Երուանդ Տեմիրճեան, իրենց սրամիտ ակնարկություններով համեմտեցին ելոյթը:

Այս առթիւ իր վկայութեան մէջ Արամ Նազարեան ընդգծեց, թէ Պեր Սեդրակեան հաւանաբար հայ ազգը իր հանդիմարութեամբ, Հայրենիք սիրելի եւ Հայ եկեղեցի որդի մէկ ամբողջութիւն ընկալելու գաղափարախօսութեան ամենաիրաւեստ, արդիւնատեւ եւ զօրաւոր ջասագովը կը հանդիսանայ: Իր նախագահութեան շրջանին ան յաջողեցաւ վերահաստատել ՀԲԸՄ-ի միութեան առաքելութեան հիմնական գաղափարաբանությունը, որ կը ձգտի հայութեան հզօրացումին, համաշխարհայինական տեսլականով:

Այս տեսլականը եւ անկէ բխող գաղափարախօսություններն էր, որ իբր խորհային միտք, ուղղություն տուաւ եւ դրսեւորեցաւ Միութեան 89-րդ Ընդհանուր ժողովին եւ աշխատանքային հանդիմումներուն ու անոնց առնչութեամբ գեղարուեստական թէ ընկերային ձեռնարկներուն ընթացքին:

ՀԲԸՄ-ի Ընդհանուր ժողովին եւ 110-ամեակի ձեռնարկներուն մասին յանդէտեալ տեղեկություններու համար հաճեցեղ այցելել Միութեան կայքէջը՝ www.agbu.org կամ <http://agbu.org/110>:

Հիմնուած 1906-ին, ՀԲԸՄ-ը (www.agbu.org), աշխարհի մեծազոյն ոչ-շահուած հայկական կազմակերպութիւնն է: Միութեան կերպարը կը գտնուի Նիւ Եորք, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ: ՀԲԸՄ-ը կը սարաղէ հայրենի իմաստութեան եւ ժառանգութեան դաստիարակչական, մշակութային եւ մարդասիրական ծրագիրներով: Միութեան գործունեությունները կը նորոգուեն տարեկան աւելի քան 500,000 հայր, աշխարհի ամբողջ տարածքին:

ՍԱՊՈ ԱՐԵՆՆ

Բրսական «օջախ»ներ

Անցնող տարիներուն Թուրքիոյ մէջ տարող փութեան թեմային մասին խօսելու ժամանակ տարբեր վերլուծողներ «բրսական գործունեություններ» ձեւը կը գործածելին, նկատի ունենալով Թուրքիոյ փութերը, գաւառի (Արեւմտահայաստանի) փութերը, մեծ քաղաքներու փութերը, Պոլսոյ փութերը, տարբեր քաղաքներու փութերը, տարբեր քաղաքներու փութերը, տարբեր քաղաքներու փութերը, տարբեր քաղաքներու փութերը, տարբեր քաղաքներու փութերը:

Սուրիոյ փութերն ու մասնաւոր Թուրքիոյ հետ սահմանակից շրջաններու իրաւեան «Քընտի» լեռնային հաստատութիւնները: Սուրիական դաստիարակչական շարքեր լքելուն մէջ յաճախ խօսուեցաւ «բրսական տար»-ի մը մասին, որուն դէմ դմելու համար Ամբարայի քաղաքական ընտանիքն մեծ գիշուանք ընելով հասաւ Թեհրան եւ աղա՝ Ռուսաստան:

Ու այսօր ալ այդ ընդհանուր խնդրումներու ծիրին մէջ Սուրիոյ փութերը կը շարունակեն մնալ ամենաթեթ ճակատներուն վրայ զենք բարձրացնող ներկայությունները:

Քիւրտերը յաղթեցին Քոդան-նիի (Արաբքունար-Այն Արաթ) մէջ, բայց անոնց քաղաքական ծրագիրը, ինչ-ինչ հարուածներ

կան դաստիարակչական կը բարձրացնեն երտողանի դէմ: Միջին Արեւելի ամեն օր ծանրացող մթնոլորտին մէջ, արիւններու, արեւակներու եւ միտքի տարակէն դարձեալ փութերն են, որ տարբեր օղակներու, տարբեր կերպերու, տարբեր հաշիւներու հիմնական «օջախ»ը կը դարանան:

Անոնք դադրած են գործուն ըլլալ ու վերածուած են օջախի: Այդ օջախին երկու կողմերը ոսկիով դասուած ունեւիներով կարմիր ածուխներ հաւաքելու կոչուած ուժերը հերթական անգամ իրենց ուղեւորի մէջ կը ձեւեն սեղանին վրայ եղած «կարմիր սաւան»ը:

Իրաքի մէջ կը կոչուին Տաէթիմ դէմ եւ Թուրքիոյ մէջ կը կոչուին յանուն իրենց հին երազին: Տարբեր չէն խօսք Ռաֆայի մասին, որուն ազատագրման մասին փողեր կը հնչեցնեն եւ կը վստահեցնեն, որ լիարժեք գան ազատագրելու իրենց եղբայրներն ու յորերը:

Այս առաւանակին մէջ բաւական գարնանակի, բաւական անհասկնալի շահներու մեծ քաղաքներուն մէջ յայտնուած մեր

ստանալէ տեղ, տարակցեցաւ: Անոնք «գիտնորական դիմագիծ» ցոյց տուին թալ Ադեասի, Հասսէի ու Քամիլիի մէջ, բայց չկարողացան Սուրիոյ ճակատագրին համար փութերը գծողները համոզել, որ հոն իրենց ուսի տեղող հողերուն վրայ «նոր Քիւրտիստան» մը լիարժեք կը հիմնեն:

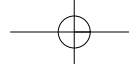
Հալեթի արուածներուն մօտ կոչուեցան Սուրիոյ իշխանութեան կողմին, ու Հասսէի մէջ զենք բարձրացուցին նոյն իշխանութեան ենթակայ ղեկավարութեան ղեկավարներուն ազատարարութեան դէմ:

Չարմանալի փութերը: Նոյն փութերը, որ այսօր Պոլսոյ փողոցներուն մէջ կը դաստիարակչական անձեղէն լայի կուսակցութեան ՀԲԸՄ բանասիրական ղեկավարներուն ազատարարութեան դէմ: Չարմանալի փութերը, որոնք մեկէ աւելի երտողական մայրաքաղաքներուն մէջ թեմայ-

հարեանները այսօր մնան են կարեւոր փուլ մը, որուն փակուողին ծայրը միւսեւ այս լուսնը լոյս չտեսի: Հայրենիք մը ունեւալու եւ իրենց տարած հողերուն տղ դառնալու համար տարած այս դաստիարակչական տեսլականը երկար ճանաղարհ ղիտք լքել, ու չէ բացառուած, որ անոնք փութերը, տարբեր ճակատներու վրայ հերթական գող դառնան:

Չէ բացառուած այդ մէկը, բայց չնորմանք, որ անոնք դաստիարակչական եւ կոչուելու: Ի վերջոյ նոյն փութերը դաստիարակչական բանաստեղծ Մահմուտ Տըվիլի ըսած խօսքով՝ «Քիւրտերը հողին նման» («Ալ փութի հող մըլ ալ ղիտ») չէն, այլ անցած են նոր փուլի մը, սակայն տարբեր է, որ անոնց մարմնի անդամները հաստած են, բայց թեւեւ ու ուսերը տարբեր ուղղութեամբ կը շարունակեն իրենց մատուցումը:

Ադրբեջանի նախագահ Իլիհան Ալիևը, Ֆիզուլու Երջանի առաջնագծում զինծառայողների առջեւ ելույթ ունենալով՝ հերթական անգամ հայտարարել է. «Մենք երբեք թույլ չենք տա հայկական երկրորդ դասին ստեղծում. ամբողջական մարտը մեկ անգամ ենք արթնացրել դա»: Ալիևի վաղ նա ասել էր, թե «փակ դռների հետեւում» իր երկրի վրա ձմեռում է գործադրվում ԼՂ անկախության ճանաչմանը համաձայնվելու նմանակով, բայց «Ադրբեջանը երբեք չի համաձայնվի դրան»: Իսկ ՅՏՌԻՄ՝ ռոյալթի գործակալության ՏՈՐԵՆ ԴՆԻՏԻ Կոնստիտյուցիոնալ հարցազրույցից հետո Ալիևն ասել էր, թե Ադրբեջանի սարածախառն անբողջակության սկզբունքի դադարում հետո՞

«Կարող է լինել փոխզիջում ստեղծում հինգակարգավորման, ԼՂ ինքնակառավարման հարցերի Երջան, մասնաձեւերում, որ «առաջադրում, եթե համաձայնության գտնվել, այն կարող է լինել ինքնավար համարմանը»:

Ամեն ինչից երեւում է, որ սա Վաչիգոսյանի ձեռնարկն էր, որը Բախլիյի Կառավարության Երջանը, որ թույլ չի տա «թից բռնած ման ածել» իրեն: Բանն այն է, որ ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի միջնորդության շնորհիվ դադարեցված ադրբեջանական դաշինքը հետ ԱՄՆ դաշինքի հետ հարաբերությունները զուգահեռ նախագահ Բարաք Օբամայի հանձնարարությամբ մայիսի 16-ին Վիեննայում հանդիպում անցկացրեց Միմսլիխի խմբի 3 համանախագահների և ՅՏՌ և ԱԶ նախագահների մասնակցությամբ: Համաձայն հայտարարության մեջ նշվում էր, որ համաձայնություն է ձեռք բերվել միջադեպերի վերջնական համաձայնագրի զեղծման կարգադրման մասին: Ինչպես նաև ԵԱՀԿ նախագահի անձնական ներկայացուցչի հնարավորություններն ընդլայնելու (միջազգային դիտարկումները զորոնդելու) վերաբերյալ, որից հետո հնարավոր կդառնար անցումը խաղաղ կարգավորման բանակցությունների վերսկսմանը: Սակայն օրերս Ալիևի վարչակազմի դեկավարի տեղակալ Նոյրուզ Մամեդովը հայտարարեց, թե Բախլին «Վիեննայում ունեցված զրահարկությունն չի ստանձնել», այսինքն ընդհանուր հայտարարությունը չի ստորագրել:

Հունիսի 20-ին Սանկտ-Պետերբուրգում ՌԴ նախագահի մասնակցությամբ տեղի ունեցավ Հայաստանի և Ադրբեջանի դեկավարների և նաև հանդիպում: Ընդունված համաձայնագրային կրկնություններն էին՝ «Հայաստանի Հանրապետության և Ադրբեջանական Հանրապետության նախագահները հաստատեցին ս.թ. մայիսի 16-ին Վիեննայի հայ-ադրբեջանական վերջին զեղծման ձեռք բերված թափուսավորվածությունները, որոնք ուղղված են հակամարտության զրահարկության կայունացմանը և հաստատության գործընթացի առաջընթացը նպաստող մոնիթորինգի ստեղծմանը: Այդ նպատակով նախագահները մասնավորապես թափուսավորվեցին հակամարտության զրահարկում ներառված միջազգային դիտարկումների թիվը: Նրանք գոհունակություն արտահայտեցին Շիման գծի վրա վերջերս դադարեցվող զինադաշարի ձեռքով կառավարությամբ: Կարծիքների հանգամանակից փոխանակում կայացավ կարգավորման ետև կողմերի առթիվ, որոնց լուծումը թույլ կտա թափուսներ ստեղծել ԼՂ կարգավորման առաջընթացի համար: Նախագահները նշեցին ԼՂ խնդիրներին մոտենալու իրենց կանոնադրող հանդիպումների կարևորությունը և թափուսավորվեցին դրանք ադրբեջանի ձեռառությունը և ԵԱՀԿ Միմսլիխի խմբի համանախագահների աջակցմանը, որոնք հրավիրված էին ներկա զեղծվելու Սանկտ-Պետերբուրգի հանդիպման եզրափակիչ մասին», ասված է փաստաթղթում, որի սակ կա նաև Ադրբեջանի ստորագրությունը:

Պատահական չէ, որ ԱՄՆ դեպի Կրեմլում հանդիպման արդյունքները և կարեւորեց

այն, որ կողմերը «դադարեցված հրադադարի ձեռքով, ձեռնարկեցին բռնության դադարեցման ուղղված միջոցներ և վերսկսեցին համադարձի կարգավորմանը միջանկյալ բանակցությունները»:

Նոյրուզ Մամեդովը խոսում էր մասնակցության մասին և ամեն անգամ ասրբեր ձեռնարկ էր մեկնաբանում հանդիպման արդյունքները: Նրա խոսքերով՝ նախագահականությունը սրվել էր հակամարտության փուլային կարգավորմանը. նախ ազատվում է հինգ, ապա եւս երկու Երջան և որոշվում է միջանցք, իսկ հետո որոշվում է ԼՂ կարգավորմանը: Եվ կողմերը իբր «այդ ուղղությամբ հասել են համաձայնության»:

Սակայն, ինչպես «Ռեզոնանս» գործակալության կայքում նշում է հայերի դաս-մարման Սանիսլավ Տարասովը, Սանկտ-Պետերբուրգում հակամարտության կարգավորման տեխնոլոգիայի փնտրումը փակ բնույթ է կրել, թեմեքեւ հասարակ չէ, թե դեպքերը զարգացել են հենց Մամեդովի նշած սցենարով: Իսկ ահա թե ինչ է վկայում Հայաստանի արագործախարար Եվլարդ Նալբանդյանը. «Սույն դաս-ն

ջանի ղեկավարող կառուցվածքի դաշնային ձեռք մասին, ինչը ենթադրում է երկրի օրենսդրական համակարգի, նոր սուբյեկտի կանոնադրությունների և օրենքների համադասախարհ փոփոխություններ, իսկ հանրության կենսոնական մարմինների և սուբյեկտների հասուկ թափամարտերի ստորագրում: Բայց նույնիսկ սահմանակալ ինքնավարության շնորհիվ կարող էր ղեկավարող ղեկավարները հայկական երկրորդ դասին ստեղծում: Ել չենք ասում, որ Բախլին կիրթի ԼՂ-ում փոխել ժողովրդագրական վիճակը, ինչպես արել էր Նախիջևանի ինքնավար հանրապետությունում, այնտեղից դուրս մղելով հայերին, չնայած այդ ինքնավարության կարգավիճակը հիմնված է 1921 թ. Մոսկվայի և Կարսի թափամարտերի վրա: 1921 թ. մարտի 16-ին Մոսկվայում կորիդորային Ռուսաստանի և Թուրքիայի կնքած բարեկամության ու եղբայրության թափամարտի համաձայն, Նախիջևանի մարզը դառնում էր «ինքնավար սարած Ադրբեջանի հովանավորության ներքո՝ թափամարտ, որ Ադրբեջանը չի զիջի սույն դրոշմակրող ղեկավարմանը»:

Բախլին «թույլ չի տա» հայկական երկրորդ դասի պայմաններում

Թրամպի հետ կապված հույսեր

նախագահը՝ Նոյրուզ Մամեդովը, երբեք չի մասնակցել ղեկավարմանը: Եվ Սանկտ-Պետերբուրգի զազաթոզողվող բացառությունն էլ գազացրել էր: Ադրբեջանի հանդիպումն ընթացում ևս ներկա էր միայն առաջադասային ձեռնարկի, երբ փնտրվում էին բացառություններ միջադեպերի վերջնական մեխանիզմների ստեղծման, ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի թիմի թվակազմի ավելացման, հակամարտության բացառապես խաղաղ կարգավորման, 1994-1995 թթ. զինադադարի համաձայնագրերի կատարման հարցերը»:

Բախլին փաստում էր՝ «Բախլին փաստում էր ինչպիսիք էր, որ թույլ չի տա «թից բռնած ման ածել» իրեն: Բանն այն է, որ ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի միջնորդության շնորհիվ դադարեցված ադրբեջանական դաշինքը հետ ԱՄՆ դաշինքի հետ հարաբերությունները զուգահեռ նախագահ Բարաք Օբամայի հանձնարարությամբ մայիսի 16-ին Վիեննայում հանդիպում անցկացրեց Միմսլիխի խմբի 3 համանախագահների և ՅՏՌ և ԱԶ նախագահների մասնակցությամբ: Համաձայն հայտարարության մեջ նշվում էր, որ համաձայնություն է ձեռք բերվել միջադեպերի վերջնական համաձայնագրի զեղծման կարգադրման մասին: Ինչպես նաև ԵԱՀԿ նախագահի անձնական ներկայացուցչի հնարավորություններն ընդլայնելու (միջազգային դիտարկումները զորոնդելու) վերաբերյալ, որից հետո հնարավոր կդառնար անցումը խաղաղ կարգավորման բանակցությունների վերսկսմանը: Սակայն օրերս Ալիևի վարչակազմի դեկավարի տեղակալ Նոյրուզ Մամեդովը հայտարարեց, թե Բախլին «Վիեննայում ունեցված զրահարկությունն չի ստանձնել», այսինքն ընդհանուր հայտարարությունը չի ստորագրել:

Նախագահները նշեցին ԼՂ խնդիրներին մոտենալու իրենց կանոնադրող հանդիպումների կարևորությունը և թափուսավորվեցին դրանք ադրբեջանի ձեռառությունը և ԵԱՀԿ Միմսլիխի խմբի համանախագահների աջակցմանը, որոնք հրավիրված էին ներկա զեղծվելու Սանկտ-Պետերբուրգի հանդիպման եզրափակիչ մասին», ասված է փաստաթղթում, որի սակ կա նաև Ադրբեջանի ստորագրությունը:

Պատահական չէ, որ ԱՄՆ դեպի Կրեմլում հանդիպման արդյունքները և կարեւորեց

ությունը լայնա են մարդու իրավունքներին և ժողովրդավարության հարցերին, նրանք Ամերիկայի հայ համայնքի ազդեցության ներքո ամենուրեք աջակցում են հայերին: Սակայն Սեմաշի և Ներկայացուցիչների թափուսի վերջին ընթացությունում որոշ ազդեցիկ հայադեք գործիչներ դուրս մնացին: Դա կարեւոր իրադարձություն է: Մեզ ավելի լավ հաջողվում է համաձայնության հասնել հանրապետականների հետ: Ալիևի ֆան 6 մոսի ունեն մեր առաջատարով հանգիստ զբաղվելու համար»:

Ադրբեջանի նախագահն առաջվա պես ենթադրում էր հակամարտության ուժային լուծում, հայտարարելով, թե «ադրբեջանական բանակն անդամազերպ է, կարող է կատարել ամեն մի խնդիր», իսկ «զբաղյալ սարածներում, Լեռնային Ղարաբաղում այսօր չկա մեր հասանելիությունից դուրս զեղծող ղեկավարված թիվակազմ»:

Ներկայումս Ադրբեջանում գրում են, որ «Թրամպը կապեր ունի երկրում կառավարող վերանախագահ որոշ անձանց հետ, ներդրումներ ունի Ադրբեջանում», ուսի նա «առանձնահատուկ ուշադրություն

կդարձնի Ադրբեջանի դեմքերին», նախ և առաջ՝ ԼՂ հակամարտության լուծումների ուղղությամբ: Ալիևի հասարակական փառաքանակ հարցերի զեղծ ոգնական Ալի Հասանովի խոսքերով՝ «Բախլին հույս ունի, որ Վաչիգոսյանը որոշեց ԵԱՀԿ Միմսլիխի խմբի համանախագահ կազմի վազմի իր զանգերը հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ, և ստատուս-ֆոկո վերջապես կփոխվի»:

Իրոք, նախագահական ընթացություններ հետ ԱՄՆ-ն առաջին ֆայլն արեց այդ ուղղությամբ: ԵԱՀԿ-ում ԱՄՆ դեպի Պետերբուրգում Բախլին հանդես եկավ հասուկ հայտարարությամբ. «ԱՄՆ-ը վերսին վճռական աջակցություն է հայտնում ԵԱՀԿ Միմսլիխի խմբի համանախագահներին և բարձր է գնահատում կողմերի հետ նրանց անսասան փոխգործողությունը՝ Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորումն առաջ մղելու համար: Որոշեց Միմսլիխի խմբի համանախագահներին, ԱՄՆ-ը ԵԱՀԿ-ի ԵԱՀԿ-ը ԵԱՀԿ-ը զեղծման միջոցներ է ձեռնարկել լարվածության թուլացման նպատակով: Պետերբուրգում Զեղծման հանդես եկավ Վիեննայում մայիսի 16-ին 3+2 ձեռառությունը հանդիպման անցկացնելու նախաձեռնությամբ, դրանով իսկ ընդունելով, որ Միացյալ Նահանգների, Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի ամենաբարձր մակարդակի համաձայն զանգերը կարող են կողմերին օգնել դադարեցնելու բռնությունը և առաջ մղելու հաստատության գործընթացը: Բարձր մակարդակի հանդիպումը սվեց շուսապետի արդյունքներ: Կողմերը հաստատեցին հրադադարի հարգումը, և Շիման գծի երկայնքով իրադրությունը զգալիորեն կայունացավ»:

Դեպի Բախլին նաև կողմերին կոչ արեց հավանություն տալ ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի մանդատի ընդլայնմանը և առաջատար սկսել միջադեպերի վերջնական մեխանիզմ ստեղծելու առաջարկության վրա: Այդ դիրքորոշումը դասադանց նաև ԵԱՀԿ-ում Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Ալեքսանդր Լուկաշեւիչը: ԵԱՀԿ Մեքանիկ խորհրդի միսում նա հայտարարեց. «Մենք կոչ ենք անում լիովին կատարել Վիեննայում և Սանկտ-Պետերբուրգում Ադրբեջանի և Հայաստանի նախագահների ձեռք բերած համաձայնությունները: Մենք Ֆրանսիայի և ԱՄՆ-ի հետ կատարող սկսելով ԼՂ հակամարտության կարգավորման ուղղված ընդհանուր համաձայնության ձեռքբերմանը»:

Մնում է միայն, որ զեղծիկ խոսուները կատարվեն:

Մերգեյ Սմբասյանը կղեկավարի Ռուսաստանի ազգային ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը

Մոսկվայի երաժշտության միջազգային տան (ՄԵՄՏ, Московский международный дом музыки, հիմնադիր նախագահ՝ Վլադիմիր Սոխոլովով) համերգասահուն 2017 թ. փետրվարի 8-ին կայանալիք Ռուսաստանի ազգային ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի (НФОР - ՌԱՖՆ, գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր՝ Վլ.Սոխոլովով) համերգը կղեկավարի Հայաստանի ռեզիդենտ երիտասարդական նվագախմբի (ՀՊԵՆ) գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր Մերգեյ Սմբասյանը: Իհարկե, սա մեծ նվաճում է երիտասարդ հայ դիրիժորի համար, եթե հաշվի առնենք այն, որ, ըստ էության, ՌԱՖՆ-ը Ռուսաստանի գլխավոր սիմֆոնիկ նվագախումբն է: (Որը սույն տողերի հեղինակին Վլադիմիր Սոխոլովովի ասված խոսքերով, իրեն խնդրել է ստեղծել անձամբ Վլադիմիր Պուշկինը):

Նշենք նաև, որ ՄԵՄՏ բեմից հանդես են եկել այնպիսի համաշխարհային համբավ վայելող արվեստագետներ, ինչպիսիք են Վալերի Գերգիեյը, Յուրի Բաբենցը, Պլասիդո Դոմինգոն, Խոսե Կարերասը, Ջեսսի Նորմանը, Կիրիլ Տե Կանավան, Դեմիս Մազուզը, Ջազմենտեր Իգոր Բուսմանը, Ալեքսեյ Կոզլովը,

դերասաններ Օլեգ Տաբակովը, Ալլա Դեմիդովան եւ ուրիշներ: Ինչպես նշվում է ՄԵՄՏ տեղեկատվության մեջ, «ՌԱՖՆ վահանակի մոտ առաջին անգամ կանգնելու է 29-ամյա Մերգեյ Սմբասյանը՝ մի ֆանի բացառիկ նվագախմբերի ստեղծող Հայաստանի երիտասարդական նվագախումբ, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մանկական նվագախումբ, «24/04» համաշխարհային նվագախումբ: Իրենց բնութագրմամբ, «Մերգեյ Սմբասյանը ակամա վարժավոր անձնավորություն է, վառ արտահայտություն ունի: 13 տարեկանում նա դարձել է ջութակի մի շարք միջազգային մրցույթների դափնեկիր՝ Իսախանյան, Ճադոնյան,

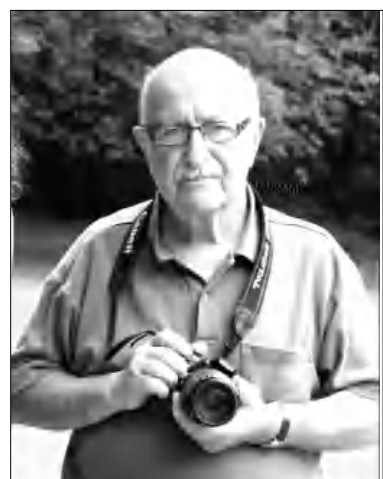
Ռուսինյան, սկսել է հանդես գալ որպես մենակատար աշխարհի լավագույն նվագախմբերի հետ: Գերազանցությամբ ավարտել է Երեւանի եւ Մոսկվայի կոնսերվատորիաները, այնուհետեւ՝ Լոնդոնի երաժշտության թագավորական ակադեմիան: 2005 թ., 18 տարեկան հասակում, ստեղծեց եւ գլխավորեց Հայաստանի երիտասարդական նվագախումբը, որը երեք տարի անց ստացավ ռեզիդենտ կարգավիճակ: 2016-ի ամռանը Ս.Սմբասյանը դարձավ «Դեբյուտ Բեռլինի ֆիլհարմոնիայում» միջազգային մրցույթի հաղթող, ստանալով այդ փառադանձր դափնեկրի սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ հանդես

գալու իրավունք: 2015-ի աշնանը Սմբասյանը առաջին անգամ ղեկավարեց Վլադիմիր Սոխոլովովի «Մոսկվայի վիստոլներ» կամերային նվագախումբը, ՌԱՖՆ-ի հետ հանդես է գալիս առաջին անգամ: Համերգի ծրագրում են Ռախմանինովի «Մեռյալների կղզի» սիմֆոնիկ ղոնդը եւ Դաւենտուրի եւ Նվագախմբի համար թիվ 1 կոնցերտը, Մաեի՝ Ռիմսկի-Կորսակովի «Շեխերազադա» սիմֆոնիկ սյուիտը: Համերգին որպես մենակատար հանդես է գալու միջազգային մրցույթների դափնեկիր, երիտասարդական «Տրիումֆ» մրցանակակիր, ՌԻ նախագահին կից

Մեակույթի եւ արվեստի խորհրդի անդամ, «Եկաժերինա Մեծ» ժամանակակից դաւենակահարուհի Եկաժերինա Մեչեֆինան: Հոկտեմբերի 21-ին, 22-ին եւ 23-ին Մերգեյ Սմբասյանը Բուենոս Այրեսի Coliseo թատրոնում, իսկ հոկտեմբերի 26-ին՝ Արգենտինայի Մենդոզա ֆալաֆի Անկախության թատրոնում ղեկավարեց «Երեկո՝ Ջոն Մալկովիչի հետ» համերգային ծրագրերը, որոնց ընթացքում աշխարհահռչակ դերասան, Հոլիվուդի գերաստղ Ջոն Մալկովիչը ներկայացրել է Էռենեստո Սաբասոյի եւ Պարլո Ներուդայի բանաստեղծությունները՝ Ալֆրեդո Ընիսկեի դաւենաձուրի եւ նվագախմբի համար գրված կոնցերտի եւ Ջոն Թավենտերի ստեղծագործության ռուբելյուդային: Որպես մենակատարներ հանդես են եկել դաւենակահարուհի Անաստասիա Տերենտիևան եւ թավջութակահարուհի Նինա Կոսովան: Երեկոների ընթացքում միաձուլվել են երաժշտությունը, գրականությունը, սանդիմոն ու լեգենդար դերասանի կատարողական վարժեսությունը: Հարկ է հիշեցնել, որ Մերգեյ Սմբասյանը եւ Ջոն Մալկովիչը առաջին անգամ միասին հանդես են եկել 2015թ. Սեուլում: **ՋՈՋԻ ՇԱՄՍՅԱՆ**

Վախճանվել է Թոմ Վարդապետյանը

Վերադարձների ընթացքում, 1940 թվի սեպտեմբերի 30-ին: Ավարտել էր Սոմերվելի ավագ դպրոցը, մագիստրոսի գիտական աշխճան ստացել (լրագրության աստղարեզում) Բոստոն համալսարանից եւ մի տարի էլ Վիեննայում սովորել Միսիթայան միաբանությունում: Հիվանդության պատճառով Վարդապետյանի ախտորոշումը հետո, նա «Արարս» անվամբ մի խմբակ է հովանավորել «Ամերիկյան ֆաղկեղի ընկերության» բաժանմունքներից մեկում, փորձելով հույս ներշնչել եւ ղայբարելու միջոցներ հորդորել նման հիվանդությունից տառապողներին: Նա նաև խորհուրդ է սվել մեծահասակներին գրել իրենց կյանքի թղթագրությունը: Այսիվ գործունեություն է ծավալել հայկական համայնքում: Անդամակցել է Մերիմեթ հովվի «Հայոց ցեղասպանության դասավանդման հանձնախմբին» եւ մարդու իրավունքների մասին դասախոսություններով հանդես եկել այդ եւ Մեծ Բոստոնի արածաբանի դպրոցներում: Անդամակցել է նաև Եղեռնի հարյուրամյակի հանձնախմբի գործունեությանը, որի ջանքերի շնորհիվ Լոուելում տղավորիչ հուշարձան է կանգնեցվել մոլորված մեր 1,5 միլիոն զոհերին: Պատմաբան Ֆիլիպ Բաունիի հետ հեղինակել է «Մերիմեթ հովվի հայերը» («Armenians of the Merrimack Valley») հատորը: «Ազգ»-ը ցավակցում է հանգուցյալի հարազաններին:

Անողորմ ֆաղկեղի դեմ ութ ամիս ֆաջաբար ղայբարելուց հետո, Հեյվերհիլում (Մասաչուսեթս) վախճանվել է «Ամիսյն Ուիլի» եւ «Ամիսյն Միրո-Սիվեթթեր» շաբաթաթերթերի երկարամյա թղթակից, լրագրող եւ լուսանկարիչ Թոմ Վարդապետյանը: Նա իր լրագրողական կարիերան սկսել էր 1966-ին որպես սդորային մեկնաբան աշխատակցելով «Գազեթ» օրաթերթին: Հետագայում ընդարձակել էր ոլորտը եւ ընդգրկել նաև հանրային իրադարձությունների մասին գրություններ եւ լուսանկարչություն, որոնց մեջ այնքան էլ հմտացել, որ արժանացել էր «Նյու ինգլենդ դրես» ընկերության կողմից «Վարդապետյան լրագրողի» եւ «Նյու ինգլենդ կամերա կլաբի» կողմից՝ «Վարդապետյան լուսանկարչի» սիտիպոններին: Վարդապետյանը ծնվել էր Սոմերվելում ցեղասպանությունը

ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ի եւ «Ֆուլեր Տնաւիտական Կենտրոնի» հաջողված համագործակցությունը շարունակվում է

ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ի ֆինանսավորմամբ եւ «Ֆուլեր Տնաւիտական Կենտրոնի» կողմից իրականացվող բնակարանաշինության ծրագիրը գործում է իր գերտրոց տարին: Այդ ընթացքում Հայաստանի տարածքում 135 ընտանիք արձանատես փոխել է իր կյանքի որակը եւ այժմ բնակվում է բարեկարգ ղայնամներում: Համագործակցող կողմերի ղեկավարներն ու աշխատակիցներն այցելել են Շիրակի մարզի Նահապետյան գյուղում բնակվող Թորոսյաններին՝ երիտասարդ ընտանիքի հետ կիսելու նրանց ուրախությունը: Ծրագրի շնորհիվ Թորոսյանները ստեղծել են իրենց երազանքների տունը՝ հիմնովին վերանորոգելով այն: «Տարիների երազանք է եղել հարմարավետ տուն ունենալը, սակայն հույսը շատ փոքր էր, որ երազանքը երբեք իրականություն կդառնա: Իմ խորին երախտագիտությունն են ուզում հայտնել ընտանիքիս արողական այսօր, բարեկարգ ու աղափող դարձնելու համար»,- ասել է ընտանիքի հայրը՝ Ռուդիկը: Շիրակի մարզի տարեք համայնքներում Գյումրի ֆաղաբում, Նահապետյան եւ Սարալանջ գյուղերում, այս տարվա ծրագրով աջակցություն է ստացել 3 ընտանիք: «Յուրաքանչյուրը կարող է օգտակար լինել ինչ-որ հարցում:

Կարետը՝ հնարավորությունների սահմանը ճիշտ գնահատելն է եւ համախմբվելը: Մեր ճանադարհն ու միասին արձանագրած արդյունքը դա են վկայում: Այս ծրագրի համար եղել է ոչ միայն նյութական, այլև տարբեր ընտանիքներից եւ աշխատակարներից կամավորագրված մարդկանց ֆիզիկական աջակցություն: ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ը եւ «Ֆուլեր Տնաւիտական Կենտրոնը» կարող էին ծրագրեր իրականացնել առանձինբար: Միավորվելը, սակայն, արդյունավետ է եւ՝ հաջողված համագործակցության օրինակի, եւ՝ առավելագույն թվով մարդկանց օգնելու առումով: Այս համագործակցությունն արժեքավոր է: Իսկ ամենամեծ երջանկությունը մեր հայրենակիցներին առանց հոգաբերի ծնունդ է»,- ասել է ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ի գլխավոր ճնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը: «Մեր աշխատանքում ամենաբերրի ժամանակն աւունն է, երբ շինարարական տարվա ավարտին

կարողանում ենք կիսել ոչ միայն ընտանիքի հոգը, այլև ուրախությունը: Ամեն անգամ, նոր ընտանիքի բնակարանամուտի անուակիցը լինելով, վաւելի ու ավելի են հանդգնում, որ միասին կարող ենք շատ փոխել ոչ միայն կոնկրետ ընտանիքների համար, այլև համայնքի ու հայրենիքի»,- ասել է Հայաստանի «Ֆուլեր Տնաւիտական Կենտրոնի» նախագահ Աւոտ Եղիազարյանը: Ընթացիկ տարում ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ը մոտ 105 մլն. դրամի ներդրում է կատարել բնակարանաշինության ծրագրի համար: Իսկ հինգ տարվա ընթացքում այդ գումարի չափը գերազանցել է 333 մլն դրամը:

«ԱԶԳ» ԸԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
 Հրատարակության ԻԳ տարի
 Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
 Երեւան 0010, Համադրութեան 47
 e-mail: azg@azg.am, azg2@arminco.am
www.azg.am
 Գլխավոր խմբագիր
 ՅԱՎԻՍՏ ԱՆՏԻՏԵՆ ԻԵՆ. 060 271117
 Հասվարադ զանայրի (գովարդ) ԻԵՆ. 582960,
 060 271112
 Լրագրողների սեմեակ ԻԵՆ. 060 271118
 Համակարգչ. ծառայրի ԻԵՆ. 060 271115
ԸՆԹԵՐԵՆՆԵՐ ԸՆԹԱԿՄԱՆՈՒԹՅԱՆ
 ԻԵՆ. 060 271114, 010 529353
 Համակարգչային շարունակը՝ «Ազգ» թերթի
 «AZG» Weekly
 Editor-in-chief
 H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
 47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010